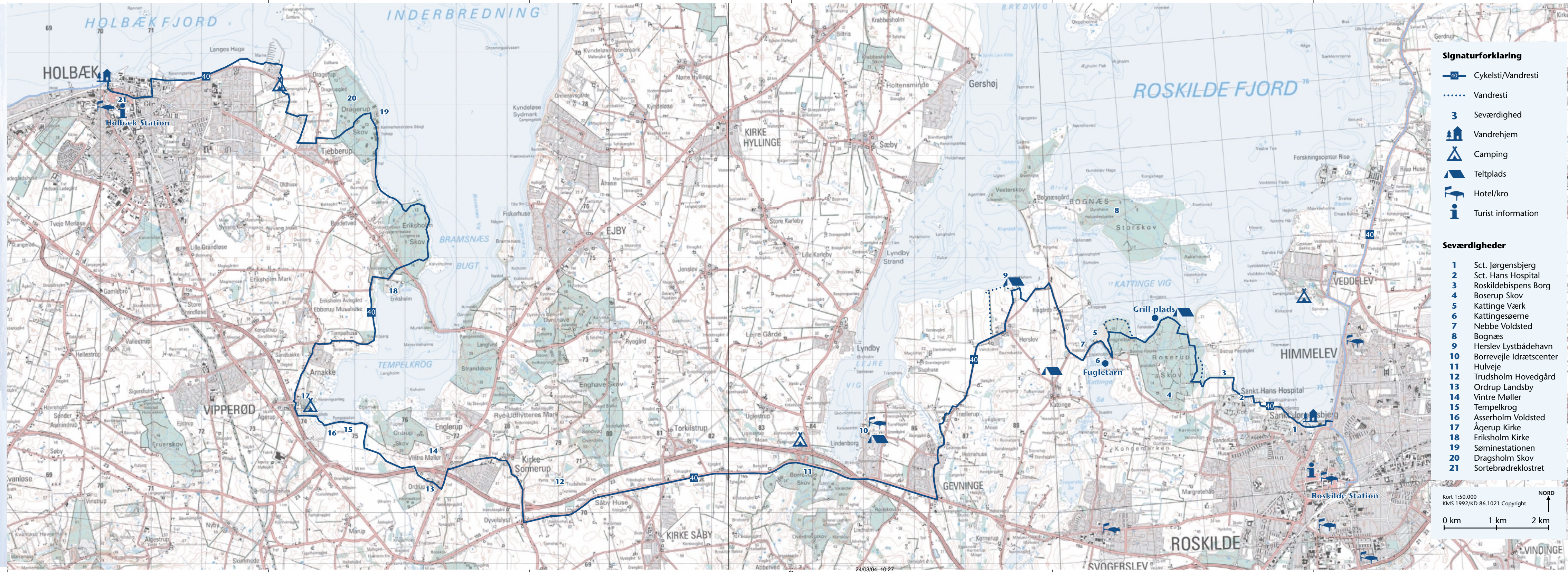

Fjordstien 5

fra Roskilde til Holbæk

På denne del af turen kan bl.a. opleves kanooplevels på Roskilde Fjord, Sankt Hans Hospital, Borgens, et stort freeridt skovområde samt Ågerup Kirke, hvor der er udsigt over Tempelkrogen.

- Signaturforklaring**
- Cykelsti/Vandresti
 - Vandresti
 - Seværdighed
 - Vandrehjem
 - Camping
 - Teltplads
 - Hotel/kro
 - Turist information
- Seværdigheder**
- 1 Sct. Jørgensbjerg
 - 2 Sct. Hans Hospital
 - 3 Roskildebispens Borg
 - 4 Boserup Skov
 - 5 Kattinge Værk
 - 6 Kattingeværne
 - 7 Nebbe Voldsted
 - 8 Bognæs
 - 9 Herslev Lystbådehavn
 - 10 Borvejele Idrætscenter
 - 11 Hulveje
 - 12 Trudsholm Hovedgård
 - 13 Ordrup Landsby
 - 14 Vintre Møller
 - 15 Tempelkrog
 - 16 Asserholm Voldsted
 - 17 Ågerup Kirke
 - 18 Eriksholm Kirke
 - 19 Sømestationen
 - 20 Dragsholm Skov
 - 21 Sortebrødreklostret

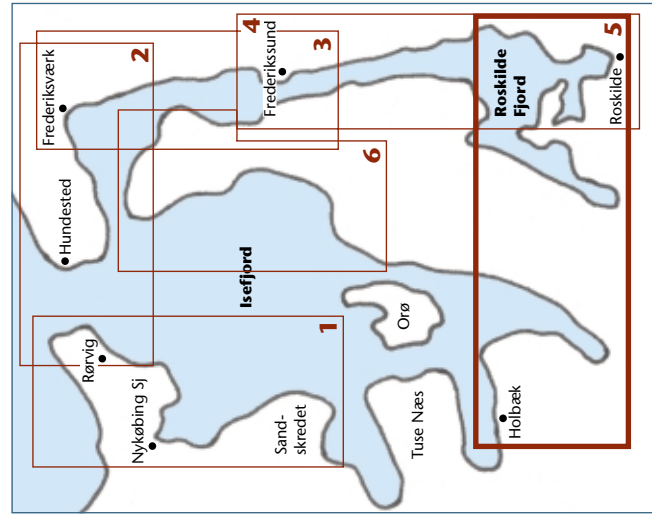
Kort 1:50.000
KMS 1992/KD 86.1021 Copyright
0 km 1 km 2 km
NORD

Fjordstien er en natursti langs Roskilde Fjord og Isefjorden. Den henvender sig til cyklister og vandrere. I sin endelige udførelse bliver stien 375 km lang. På det lille kort kan man se, hvilke strækninger der er åbnet, og hvilke folde der er udgivet. Fjordnærhed og trafikikkerhed er nøgleordene i stiprojektet. Således kommer man mange steder tæt på kysten og kan se vandet, nyde duften og mærke brisen fra fjorden. Stien følger eksisterende gamle vejforløb, mark og skovveje, men flere steder er der nyanlagte strækninger. Vandrestien har flere steder sit eget forløb som et trampespor langs vandet.

Stien er afmærket med små, blå skilte og har rutenummer 40.

Vandrestien har visse steder sit eget forløb, og de er afmærket med træpæle med små, blå skilte.

Foldere
Der er indtil nu udgivet 6 foldere, de kan fås på biblioteker, hos amterne eller bestilles på amternes hjemmeside, se forside.

Forsidefoto: Udsigten over Vellerup Vig og Ore, fotograf Ole Malling.
Redaktion: Birgitte Norby og Morten Holme. Grafisk design: Jette Sommer.
Repro og tryk: Graulund og Jørgensen. ISBN 87-7800-580-9

Sct. Jørgensbjerg (1)
Sct. Jørgensbjerg er i dag en bydel i Roskilde, men der er en særlig landsby-stemning i de smalle, stejle stræder med de gamle, lave huse. Omkring år 1000 var den Roskildes havneby, og dens første

kirke, Sct. Clemens Kirke, byggedes i 1030. Den næste og nuværende kirke fra 1080 blev større og er en af landets ældste kirker, opført af frådsten med rundede hjørner, som trækirkerne har haft. I 1100-tallet anlagdes et spedalskheds hospital, en Sct. Jørgensgård, i kirkenes nærhed. Sct. Jørgen var de spedalskes skytshelgen. Med tiden fik kirken navn efter hospitalets helgen og blev kaldt Sct. Jørgens Kirke på Spedilsbjerg.

Kirke, bisp og konge

Fra tidlig middelalder ejede domkirken i Roskilde og Roskildebispens jord, gårde, borge og møller omkring Roskilde. Indtægterne herfra gik til at opretholde kirkenes magt, bygninger, præsteløn m.v. Efter reformationen overgik alt dette gods til kongen. I 1660 forærede Frederik d.3. godset til staden København som tak for borgernes forsvar af byen mod svenskerne i 1659. Siden har store dele af godset med få års afbrydelse tilhørt København indtil vor tid. Derfor dukker byens navn ofte op, når talen er på fortiden i denne egn.

Sct. Hans Hospital (2)

ligger sammen med Amtssygehuset Fjorden i et område, som er fredet for at sikre de landskabelige, kulturmæssige og naturmæssige værdier. Får græsser på de fredede arealer som et led i

naturplejen. Der er offentlig adgang i parken. Det første hospital blev bygget i 1808-11 som fattighospital og dårekiste. I årene derefter, hvor der var stor overbefolkning i København, blev mange af Københavns utallige fattige og syge sendt hertil. Hvor Bistrup Allé i vest krydser et vandløb, ligger en gulkalket bygning på en banke (3). Her lå selve Roskildebispens borg med voldgrav om i middelalderen, formentlig opført af biskop Absalon. En tavle ved banken fortæller historien om borgen.

Boserup Skov

Københavns Kommune solgte i 1996 skoven til staten. Den er kendt for sin enestående forårsflora. I løvskoven ses om foråret bl.a. hvide og gule anemoner og et stort antal lærkesporer. På skrænterne ved fjorden under forblæste bølge ses blå anemoner og hulkravet kodriver. En asketævningskov (4) ud mod Boserup vej skal fortsat drives som stævningskov. Ved kysten findes en naturlejrplads og et opholdsareal med grill. Foldere om skoven fås på p-pladserne ved skoven. Mod nord ses fugleøen Ringøen, som har en naturlig sø i midten. Man mener at øen er

Foto: Ole Malling

Kattinge Sø med Nebbe Voldsteds 3 banker

dannet af strøm, der har aflagt to volde, som mødes i enderne og danner søen.

Kattinge Værk (5)

er i dag en koloni for børn, udflytterbørnehave og naturcenter for Køben-

havns Kommune. Der er ikke offentlig adgang mellem bygningerne. Værket har været stampemølle først med vandhjul senere med turbiner. På værket fremstilledes i 1700-tallet klæde til uniformer til militæret i København og senere forskellige slags gryn af korn. I 1890'erne var der cellulosefabrik ved en privat fabrikant. I 1917 købtes værket tilbage af Københavns Kommune, som brugte det til hjem for alkoholikere. Ved det gule slusehus har Roskilde Amt anlagt en fisketrappe, som gør det muligt for ørreder at gå op i Kattinge Sø uden om slusen og videre op i Lavringe Å til gydepladserne dér.

Kattingesøerne (6) med Nebbe Voldsted (7)

Søerne var grundlag for møllekraften i **Kattinge Værk (5)**. De er skabt ved bygning af en dæmning over Lavringe Å's udløb i Roskilde Fjord. De er fredede for at sikre dem og landskabet mod ændringer og for at sikre deres rekreative værdi. På søsiden 300 meter øst for Kattinge Værk fører en sti til et fugletårn. Om vinteren raster bl.a. op mod 50.000 trolldænder her. Lige vest for søerne fører nutidens vej over 2 lave banker, som sammen med en tredje mod syd udgør det fredede **Nebbe Voldsted (7)**. Nebbe Slot har ligget strategisk godt på tungen, der adskiller Kattinge Sø fra fjorden. Borgen nævnes første gang i 1315, men er sikkert ældre. En tavle ved vejen fortæller om anlægget, som dog bedst kan overskues oppe fra bakketoppen mod vest.

Bognæs

Det fredede Bognæs (8) er et stort fredfyldt skovområde med brede strandenge, ældgamle løvtræer, skovsøer og en stor skarv- og fiskehejrekoloni. Om vinteren kan havørn ses svævende ved Bognæs eller siddende ved våger på isen. Herslev har sin lystbådehavn med naturlejrplads (9) og gode bademuligheder.

Sct. Hans Hospital var tidligere ejet af Københavns Kommune, men er nu overgået til HS (Hovedstadens Sygehusfællesskab)

Lejre Vig

Roskilde Fjords inderste krog kaldes Lejre Vig. På østsiden ligger **Borrevejle Idrætscenter (10)**, som har hotel samt naturlejrplads med bålsteder. Syd om vigen løber den gamle landevej mellem Roskilde og Holbæk, som fjordstien følger, samt Holbækmotorvejen. I skoven syd for landevejen kan man finde de ældgamle **hulveje (11)**, som førte øst-vest over landet før den nuværende landevej. Røverkællingen Thyre Boløkse med 12 sønner boede i skoven. Snore, hun udsprængte over vejen, fik klokker til at ringe i hulen, når en vogn eller en rytter stødte mod snorene. Røverne kom frem, omringede og bestjal de rejsende. De blev tilsidst alle hængt i Borrevejle Skov. Mange gravhøje i skoven, et middelalderligt voldsted ved Lindholm Gods og hulvejene viser, at her har været knudepunkt for samfærdsel og kultur i både oldtid, middelalder og nyere tid.

Landsbyer ved Trudsholm

Hovedgården **Trudsholm (12)** er formentligt et voldsted med voldgrav omkring fra middelalderen, men er kendt som selvstændig gård med tilhørende bøndergods i hvert fald siden 1500-tallet. I 1804 kom den under Ryegård. Trudsholms bøndergods var landsbyerne Sonnerup, Englerup, Ordrup, samt Vintre Møller. Landsbyerne er meget forandrede, men landsbymiljøet findes dog bevaret f.eks. i **Ordrup (13)**. Fra Ordrups vestlige ende er der en enestående udsigt over **Elverdamsdalen. (Se 15)**

Frådsten og vandkraft i Vintre Møller

Vintre Møller (14) har været kendt vidt omkring for sit frådstensbrud og for sine 5 vandmøller langs kildevældet i området. Bruddene kan ikke ses i dag. I byens stejle gade, som forløber parallelt med Møllebækken, er det stadig muligt at erkende 4 af de oprindeligt 5 vandmøller, skønt de er meget ombyggede. Møllernes kraft anvendtes gennem årene til f.eks. at male korn, til uldspinderi og væveri, stamperi for vadmel, huder og skind, limkoger, bryggeri og elektricitetsværk. Folk, som kom til møllerne langvejs fra med varer til behandling i møllerne, overnattede ofte, og mange historier fra omegnen blev fortalt her.

Elverdamsdalen og Tempelkrog

Fra Ordrup kan man se langt mod syd ind i Elverdamsdalen. Dalen kaldes også „jerdalen“ på grund af det store jernindhold, som farver pløjejorden rustrød. Jernet udfældes af de mange

kilder i dalsiderne, som også aflejrer kalk fra jorden i tykke lag af kildekalk et stykke under mulden. I dalen har kilder og småvandløb drevet 14 møller. Nordligst mod Tempelkrog er åens delta blevet til enge, fordi en pumpe midt i området siden 1950'erne har pumpet vandet til en gravet kanal i østtiden for at få tørrere enge, som dengang blev opdyrket. En dæmning tværs over engene blev opført for at hindre fjorden i at trænge ind. Ved **Tempelkrog (15)**, er der udsigt over fjorden, hvor mange andefugle, specielt svaner og trolldænder flokkes om vinteren. På Egernæs i øst græsser ungkreaturer på strandengene og det gamle overdrev. I denne rolige vig fangede man indtil for 80 år siden den lille hval marsvinet i net i stort antal.

Asserholm Voldsted (16)

Asserholm Voldsted har ligget strategisk ved Tempelkrog. Det skal bemærkes, at den inderste del af fjorden i dag er afvandet. Voldstedet fremstår i dag nærmest som en bakke i landskabet, og "Asholm" betyder da også "en naturlig langstrakt bakke på en strandeng". I 1896 fremkom ved gravning murstrækninger af munkesten på et lag af kampesten.

Ågerup Kirke (17)

Kirken ligger højt med udsigt over Tempelkrog. Den er bygget engang i 1100-tallet og er kendt for sine mange overdådige kalkmalerier. Disse er malet af en lokal kunstner - kaldet "Ågerupmaleren" - som kun er kendt fra denne kirke. Kirken er som regel åben i dagtimerne og i week-enden i sommerhalvåret.

Luftfoto med Tempelkrog (bunden af Isefjord) i forgrunden og Isefjord i baggrunden

Foto: Ole Malling

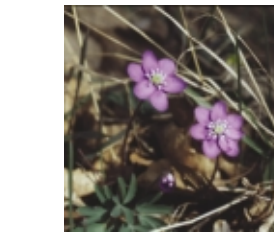
Ågerup Kirke

Eriksholm Gods (18)

Godset ligger smukt ud til Tempelkrogen med sin hvide hovedbygning med blåglaseret tag omgivet af skov og vand. Eriksholm har efter al sandsynlighed sit navn efter væbneren Erik Madsen Vasspyd, hvis far sikrede sig godset efter mageskifte med Frederik d. 2. i 1585. I den tidlige middelalder tilhørte jorderne Sorø Kloster og senere kronen indtil 1399, hvor det overgik til Ringsted Kloster. I 1682 overtog søhelten Niels Juel godset, og det var i familiens eje til 1752. Godset ejes i dag af familien Ahlefeldt-Laurvig, som har haft det siden 1878. Den nuværende hovedbygning er opført af konferensråd H.D. de Brinck-Seidelin i sidste halvdel af 1700-tallet i klassicistisk stil. Godset og haven er ikke åbent for offentligheden.

Søminestationen (19)

Søminestationen blev opført i 1883 med det formål, at flåden kunne afprøve torpedoer. Ordet "mine" var oprindeligt en betegnelse for torpedoer og lignende. Alle flådens miner blev afprøvet - uden sprængstof - i fjorden ud for stationen, inden de kunne godkendes og udkibes. Det siges, at i alt 70.000 miner er blevet affyret på Søminestationen, og på nær én blev de alle bjerget. Den danske flåde brugte Søminestationen indtil 2. Verdenskrig, hvor torpedoerne blev for store til afprøvning i fjorden. Senere under krigen blev Søminestationen anvendt som uddannelseslejr for Hitlerjugend. Efter krigen blev Søminestationen anvendt som kasserne og øvelsesplads for Det kvindelige Marinekorps indtil 1960. Den ejes i dag af Roskilde Universitet, som benytter den til forsknings- og formidlingssted for fjordbiologi.

Dragerup Skov (20)
Fra april til hen i maj kan opleves en fin forårsflora i skoven med bl.a. Hvid og Blå Anemone under bøgetræerne. Men mest markant for skoven er de mange gravhøje, i alt 28. Højene er udaterede, men kan være fra såvel bronzealder som jernalder.

Sortebrødreklostret (21)

Midt i Holbæk ligger Sortebrødreklostret sammen med Skt. Nikolaj Kirke. Klostret blev bygget i middelalderen af tiggermunke og var, da det var størst, et firefløjet anlæg omkring en åben klostergård. Munkene levede på stedet indtil 1535, hvor de blev sultet ud af byen af byens borgere under borgerkrigen mellem Christian d. 3. og Christoffer af Oldenburg. Dele af anlægget blev herefter revet ned på kongens befaling, men i 1575 indrettedes Holbæks første rådhus i de tilbageblevne bygninger, og tjente som sådan til 1844. Bygningerne findes på adressen Klosterstræde 7 og huser i dag lokaler til sognets menighed. Den oprindelige klosterkirke blev i 1535 til sognekirke og eksisterede indtil 1869, hvor den blev revet ned og erstattet af den nuværende Skt. Nikolaj Kirke.

Sortebrødre Kloster og Skt. Nikolaj Kirke

Nyttige adresser:

Turistinformation

Roskildeegnens Turistbureau, Gullandsstræde 15, 4000 Roskilde. Tlf. +45 4631 6565. www.visitroskilde.com
Holbækregionens Turistbureau, Jernbaneplads 3, 4300 Holbæk. Tlf. +45 5943 1131. www.holbaek-info.dk

Teltpladser

For oplysninger om primitive teltpladser kontakt Dansk Cyklistforbund, tlf. 33323121. „Overnatning i det fri“ 2004-2006 beskriver 700 teltpladser i Danmark, og kan købes her, se www.teltpladser.dk

Campingpladser/Vandrehjem

Roskilde Camping, Baunehøjvej 7, Veddelev, 4000 Roskilde. Tlf. 4675 7996

DK Borrevejle Camping, Hornsherredvej 3, 4060 Kr. Såby. Tlf. 46400141. www.borrevejlecenteret.dk

Roskilde Vandrehjem, Vindeboder 7, 4000 Roskilde. Tlf. 4635 2184 www.danhostel.dk/roskilde

FDM Camping, Sofiesminde Allé 1, 4300 Holbæk. Tlf. 5943 5064 www.holbaek.fdmcamping.dk

Tempelkrogens Familie Camping, Krogvejen 2 Ågerup, 4390 Ågerup. Tlf. 5918 1307 ell. 5918 2216. www.tempelkrogen.dk

Holbæk Vandrehjem, Ahlgade 1b, 4300 Holbæk. Tlf. 5944 2919 www.sidesporet.dk

Hoteller/kroer

Scandic Hotel, Sønder Ringvej 33, 4000 Roskilde. Tlf. 4632 4632 www.scandic-hotels.com

Hotel Prindsen, Algade 13, 4000 Roskilde. Tlf. 4630 9100 www.prindsen.dk

Svogerslev Kro, Svogerslev Hovedgade 45, Svogerslev, 4000 Roskilde. Tlf. 4638 3005. www.svogerslevkro.dk

Mr. Janny Motel, Motelvej 28, 4000 Roskilde. Tlf. 4635 4385

Comwell Roskilde, Vestre Kirkevej 12, 4000 Roskilde. Tlf. 4632 3131 www.comwell.com

Borrevejlecenteret, Borrevejlevej 26, 4000 Roskilde. Tlf. 46402334. www.borrevejlecenteret.dk

Hotel Strandparken, Kalundborgvej 58, 4300 Holbæk. Tlf. 5943 0616 www.hotelstrandparken.dk

Jernbanehotellet, Jernbanevej, 4300 Holbæk. Tlf. 5943 4106 www.jernbanehotellet.dk

Se iøvrigt

Roskilde Amts hjemmeside: www.ra.dk/sw1908.asp
Vestsjællands Amts hjemmeside: www.vestamt.dk/natur